

กรุงเทพฯ กับ บางกอก

นำเสนอเมื่อ : 13 ต.ค. 2552

กรุงเทพฯ นคร มาจากนามพระราชทาน "กรุงเทมหานคร อมรินทร์โกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์" มีความหมาย "เมืองของเทวดา มหานครอันเป็นอมตะ สร้างมาด้วยแก้ว 9 ประการ และเป็นที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน เมืองที่มีพระราชวังหลายแห่ง ดุจเป็นวิมานของเทวดา ซึ่งพระวิษณุกรรมสร้างขึ้นตามบัญชาของพระอินทร์" ปัจจุบันภาษาราชการเรียก กรุงเทพฯ และออกอย่างย่อว่า กรุงเทพฯ

แต่เมื่อแรกสถาปนาราชธานีนั้น ตรงรอย "อมรินทร์โกสินทร์" พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี พระราชทานว่า "บุรีรัตนโกสินทร์" จวบจนถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนเป็น อมรินทร์โกสินทร์ และต่อมาก็กเรียกกันว่า กรุงรัตนโกสินทร์

✖

ชื่อกรุงเทพฯ นครเมื่อแรกเป็นอักษรโรมัน คือ Krung Thep Maha Nakhon แต่ต่างชาติส่วนใหญ่เรียกเมืองนี้ว่า Bangkok อันมาจากชื่อเมืองซึ่งเดิมเป็นที่ตั้งของเมืองธนบุรีศรีมหาสมุทร ที่ชาวต่างชาติเรียกกันว่า "บางกอก" และออกเสียงเป็น "เบงกอค็อก" มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีความสำคัญในฐานะเส้นทางออกสู่ทะเลและติดต่อค้าขายกับอาณาจักรต่างๆ ทั้งเป็นเมืองหน้าด่านขนอน คอยดูแลกับภาษีจากเรือสินค้าทุกลำที่ผ่านเขาอก ส่วนบริเวณปากน้ำตรงอ่าวไทย เรียกกันว่า "นิวยอร์กตะวันออก" (ฝรั่งเรียกปากน้ำอ้อมสมุทรของฮอลแลนด์ที่เมืองท่าสำคัญของยุโรป) มีชุมชนใหญ่และเกสต์ของชาวต่างประเทศไว้สำหรับพักสินค้า ปัจจุบันคือพื้นที่บริเวณอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

สำหรับที่มาของคำว่า บางกอก มีข้อสันนิษฐานว่าอาจมาจากที่แม่น้ำเจ้าพระยาคดเคี้ยวไปมา บางแห่งมีสภาพเป็นเกาะเป็นโลก จึงเรียกกันว่า "บางเกาะ" หรือ "บางโลก" แล้วเพี้ยนเป็นบางกอก บางทีว่าเนื่องเพราะบริเวณนี้มีตมระกอกอยู่มาก จึงเรียกว่า "บางระกอก" คือพื้นที่ที่เต็มไปด้วยตมระกอก ข้อสันนิษฐานนี้อาจมีมาจกชื่อเดิมของวัดอรุณราชวราราม คือ วัดมะกอก (ถ่านจะเป็นวัดมะกอกนอก และวัดแจ้งตามลำดับ) และต่อมาบางมะกอกกร่อนคำเหลือแค่ บางกอก

✖

เมื่อครั้งกบฏอสรภาพจากพม่าหลังเสียกรุงศรีอยุธยา พ.ศ.2310 สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงสถาปนาเมืองธนบุรีศรีมหาสมุทรให้เป็นราชธานีแห่งใหม่ คือ กรุงธนบุรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2313 แต่ด้วยกรุงธนบุรีมีสภาพเป็นเมืองนอกแตก ตรงกลางมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน เมื่อสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก (ทองด้วง) ขึ้นเสวยราชสมบัติ เสด็จพระนาม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีพระราชดำริว่า ฟากตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยามีชัยภูมิดีกว่า เพราะมีสำน้ำเป็นขอบเขตอยู่กว่าครึ่ง หากชาติศึกยกมาตีถึงขานพระนคร ก็จะต่อสู้ป้องกันได้ง่ายกว่า

✖

โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นทางฝั่งตะวันออกนั้นเป็นราชธานีแห่งใหม่ โดยสืบทอดศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมจากพระราชวังหลวงของกรุงศรีอยุธยา ทรงประกอบพิธียกเสาหลักเมืองเมื่อวันที่ 6 เดือน 6 ขึ้น 10 ค่ำ ยี่สิบแล้ว 54 นาที ปีชวด จ.ศ.1144 รัตนโกสินทร์ ตรงกับวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2325 เวลา 6.54 น. พระราชทานนามกอมมีการเปลี่ยนแปลงสอยในรัชกาลที่ 4 ดังกล่าว

วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.2514 รัฐบาลได้รวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกัน เป็นนครหลวงกรุงเทพฯ และภายหลังการปรับปรุงการปกครองใหม่เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2515 ได้เปลี่ยนเป็นชื่อเป็น กรุงเทพฯ นคร

ที่มาข้อมูล : ชาวสด
<http://dek-d.com>

✖